

Анжеліка Голуб

ФОРМУВАННЯ НАУКОВИХ ПРІОРИТЕТІВ У РОБОТІ СПІВРОБІТНИКІВ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ЗАПОВІДНИКІВ СІВЕРШЧИНИ: ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ

FORMATION OF SCIENTIFIC PRIORITIES IN THE WORK OF EMPLOYEES OF HISTORICAL-CULTURAL RESERVES OF THE SIVERSHCHYNA: THEMATIC ANALYSIS OF RESEARCHES

DOI: 10.58407/litopis.260113

© А. Голуб, 2026. CC BY 4.0

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5366-8561>

Мета статті: здійснити аналіз наукових напрацювань співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини та простежити процес формування пріоритетів у тематиці їх дослідницької діяльності в контексті розвитку регіонального історичного краєзнавства. Використані як загальнонаукові **методи** – аналіз, синтез, узагальнення, опис і систематизація, так і спеціальні історичні, зокрема історико-порівняльний, історико-типологічний та історико-системний, що дало змогу комплексно розглянути тематичну структуру досліджень, їхню динаміку та взаємозв'язок із соціокультурними процесами регіону. **Наукова новизна** полягає у виокремленні та характеристиці основних тематичних напрямів наукових студій співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини (Державного історико-культурного заповідника в м. Путивль, Новгород-Сіверського історико-культурного музею-заповідника «Слово о полку Ігоревім», Національного заповідника «Глухів»), з'ясуванні чинників, які впливали на формування їх дослідницьких пріоритетів, а також у введенні до наукового обігу узагальнених даних про еволюцію проблематики досліджень у межах заповідників. Особливу увагу приділено ролі інституційних завдань, пам'яткоохоронної діяльності, локальної історії та персоналістичних студій в становленні наукових концепцій та дослідницьких програм. **Висновки.** Наукові напрацювання співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини засвідчують поступове формування цілісної системи наукових пріоритетів, орієнтованої на комплексне вивчення історичної спадщини регіону, збереження пам'яті та інтеграцію локальних досліджень у загальноукраїнський історіографічний простір.

Ключові слова: історичне краєзнавство, Сіверщина, історико-культурні заповідники, наукові пріоритети співробітників, історіографічний аналіз, просопозграфічний портрет.

The purpose of the article: to analyze the scientific achievements of employees of historical-cultural reserves of the Sivershchyna and to trace the process of forming priorities in topics of their research activities in the context of the development of regional historical studies. Both general scientific **methods** were used – analysis, synthesis, generalization, description and systematization, and special historical methods, in particular historical and comparative, historical and typological and historical and systemic, which made it possible to comprehensively consider the thematic structure of research, their dynamics and relationship with the socio-cultural processes of the region. **The scientific novelty** lies in the identification and characterization of the main thematic areas of scientific studies of employees of historical-cultural reserves of the Sivershchyna (State historical-cultural reserve in Putyvl, Novhorod-Siversk historical-cultural museum-reserve “The Tale of Igor’s Campaign”, National reserve “Hlukhiv”), the clarification of factors that influenced the formation of their research priorities, as well as the introduction into scientific circulation of generalized data on the evolution of research issues within the reserves. Particular attention is paid to the role of institutional tasks, monument protection activities, local history and personalistic studies in the formation of scientific concepts and research programs. **Conclusions.** The scientific achievements of employees of the historical-cultural reserves of the Sivershchyna testify to the gradual formation of a holistic system of scientific priorities, focused on the comprehensive study of the historical heritage of the region, the preservation of memory and the integration of local research into the all-Ukrainian historiographic space.

Key words: historical local history, Sivershchyna, historical-cultural reserves, scientific priorities of employees, historiographic analysis, prosopographic portrait.

У сучасних умовах актуалізації питань збереження історичної пам'яті та осмислення регіональної спадщини особливої ваги набуває науково-дослідницька діяльність історико-культурних заповідників як ключових інституцій локальної історії. Співробітники заповідників Сіверщини виступають не лише хранителями пам'яток матеріальної та нематеріальної культури, а й активними суб'єктами наукового процесу, формуючи тематичні напрями досліджень відповідно до завдань пам'яткоохоронної діяльності, суспільних запитів і розвитку історичної науки. Публікації у фахових виданнях, наукових збірниках і матеріалах конференцій відображають еволюцію наукових інтересів дослідників, дозволяють простежити зміну пріоритетів, домінуючих тем і методологічних підходів упродовж певного історичного періоду. Водночас системний аналіз тематики цих напрацювань досі залишається недостатньо представленим у наукових студіях, що ускладнює комплексне осмислення внеску заповідників у розвиток регіонального краєзнавства та історіографії. Для Сіверщини, як історико-культурного регіону з багатозначною історією, значною концентрацією пам'яток і усталеними науковими традиціями проблема формування наукових пріоритетів у діяльності співробітників історико-культурних заповідників є особливо актуальною та потребує цілісного тематичного аналізу¹.

Проблематика діяльності історико-культурних заповідників і наукових напрацювань їхніх співробітників неодноразово порушувалася в працях українських дослідників, присвячених історії Сіверщини, розвитку регіонального краєзнавства та пам'яткоохоронної справи. Питання вивчення історико-культурної спадщини Сіверського краю, окремих пам'яток, історичних постатей та локальних осередків культури знайшли відображення в працях В. Буренка, О. Заліського, С. Зозулі², А. Голуб³ та інших науковців. Дослідження ролі музейних і заповідних інституцій у формуванні історичної пам'яті, збереженні культурної спадщини та розвитку наукових досліджень представлені в працях сучасних істориків, музеєзнавців і культурологів, зокрема С. Гаврилюка, О. Кашаби⁴, І. Саса, В. Пилипенка тощо. Водночас окрему групу джерел становлять публікації самих співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини, опубліковані в наукових збірниках, матеріалах конференцій та фахових виданнях, у яких відображено результати досліджень з історії міст, пам'яткознавства, археології, історичної біографістики та культурної спадщини регіону. Нормативно-правове підґрунтя діяльності заповідників і музейних установ закріплене в законах України «Про музеї та музейну справу» (1995 р.)⁵ і «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.)⁶.

Попри значну кількість наукових праць і наявність законодавчої бази, питання системного аналізу тематичних пріоритетів наукових досліджень співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини та їх еволюції впродовж останніх десятиліть залишається недостатньо опрацьованим і потребує узагальнення.

Мета статті полягає в здійсненні комплексного тематичного аналізу наукових напрацювань співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини (Державного історико-культурного заповідника в м. Путивль, Новгород-Сіверського історико-культурного музею-заповідника «Слово о полку Ігоревім», Національного заповідника «Глухів») з метою виявлення основних наукових пріоритетів, особливостей їх формування та еволюції, а також з'ясування ролі заповідних інституцій в розвитку регіонального історичного краєзнавства та збереженні історико-культурної спадщини.

Формування наукових пріоритетів у діяльності співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини відбувалося в складних соціально-політичних і культурних умовах трансформації українського суспільства кінця ХХ – початку ХХІ ст. Після здобуття Україною незалежності заповідники поступово перетворювалися з установ, орієнтованих переважно на охорону пам'яток і екскурсійну діяльність, на повноцінні науково-дослідні осередки, що продукують власний історичний наратив регіону. Для Сіверщини як історико-культурного простору з багатою середньовічною спадщиною, козацьким минулим і значною концентрацією архітектурних, археологічних і сакральних пам'яток, наукові до-

¹ Колісник А. Історичне краєзнавство: поняття, функції, наукове підґрунтя. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*. 2023. Т. 15: Наукові пошуки в контексті викликів і конфліктів. С. 26–28.

² Охорона культурної спадщини історико-культурними заповідниками Чернігово-Сіверщини: монографія / За ред. С. Зозулі. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 128 с.

³ Голуб А. Діяльність історико-культурних заповідників як фактор підтримки краєзнавчих досліджень. *XV Міжнародна інтернет-конференція молодих учених і студентів «Глухівські наукові читання – 2025. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук»* (10–12 листопада 2025 р.). Глухів, 2025. С. 370–373.

⁴ Кашаба О. Феномен історичного краєзнавства в контексті розвитку історичної науки. *Краєзнавство*. 2005. Вип. 1. С. 31–34.

⁵ Закон України «Про музеї та музейну справу» від 29.06.1995. *Верховна Рада України*. 2025. 28 серпня. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-vp#Text>.

⁶ Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000. *Верховна Рада України*. 2025. 13 жовтня. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>.

слідження співробітників заповідників стали одним із ключових чинників осмислення локальної історії та її інтеграції в загальноукраїнський історичний контекст⁷. Саме через публікаційну активність, участь у конференціях і підготовку наукових збірників відбувалося формування тематичних напрямів, які з часом набували ознак сталих наукових пріоритетів⁸.

Одним із провідних напрямів наукових досліджень співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини стало вивчення історії міст і сіл регіону. У центрі уваги опинилися проблеми заснування населених пунктів, етапи їх розвитку в добу Київської Русі, Великого князівства Литовського, Речі Посполитої, Гетьманщини та Російської імперії. Дослідження міської історії поєднували аналіз писемних джерел, архівних матеріалів, археологічних даних і результатів пам'яткознавчих обстежень. Такий комплексний підхід дозволяв не лише відтворити хронологію подій, а й простежити соціальну структуру населення краю, розвиток ремесел, торгівлі, адміністративних інституцій та культурного життя. Вивчення історії Глухова, Путивля, Новгорода-Сіверського та навколишніх поселень стало основою для формування регіонального історичного наративу, в якому локальні події розглядалися як складова загальнонаціональних процесів⁹.

Важливе місце в наукових напрацюваннях співробітників заповідників регіону посідали дослідження архітектурної та містобудівної спадщини. Упродовж 1990–2000-х рр. значна увага приділялася опису, класифікації та історико-архітектурному аналізу пам'яток сакральної й цивільної архітектури, з'ясуванню особливостей їх стилістики, будівельної історії та функціонального призначення. У цих дослідженнях простежується тісний зв'язок наукової діяльності з практичними завданнями пам'яткоохоронної роботи, зокрема розробкою облікової документації, підготовкою матеріалів для реставрації та реабілітації пам'яток. Архітектурні студії сприяли формуванню уявлення про Сіверщину як регіону зі своєрідною архітектурною традицією, що поєднує риси давньоруської, барокової та класицистичної спадщини.

Окремим важливим напрямом стала археологічна проблематика, котра посіла чільне місце в дослідженнях співробітників заповідників краю, особливо в контексті вивчення давньоруських городищ і поселень. Археологічні розвідки та стаціонарні дослідження дозволили уточнити хронологію заселення регіону, реконструювати планувальну структуру давніх міст, визначити характер господарської діяльності населення. Наукові публікації з археології часто поєднувалися з історико-топографічними дослідженнями та аналізом писемних джерел, що сприяло міждисциплінарному підходу, підвищувало наукову цінність результатів. У такий спосіб археологічна тематика стала важливим складником формування наукових пріоритетів, адже дозволяла поглибити знання про ранні етапи історії Сіверщини.

Значну частину наукових напрацювань співробітників історико-культурних заповідників становили дослідження, присвячені історичній біографістиці та персоналістичним студіям. У центрі уваги опинилися державні, церковні, культурні та громадські діячі, життя й діяльність яких були пов'язані з регіоном. Біографічні дослідження сприяли персоніфікації історії, розкриттю ролі особистості в розвитку міських громад, формуванні культурного середовища та збереженні історичної спадщини. Водночас такі студії виконували важливу просопографічну функцію, дозволяючи простежити мережу соціальних зв'язків, професійних і культурних контактів у межах регіону. З часом біографістика перетворилася на один із стабільних наукових пріоритетів, що відображає загальну тенденцію гуманізації історичних досліджень.

Не менш важливим напрямом стала проблематика культурної та духовної спадщини, зокрема вивчення традицій, обрядовості, конфесійного життя та міжкультурних взаємин. У працях співробітників заповідників Сіверщини порушувалися питання розвитку православних інституцій, історії монастирів і храмів, а також взаємодії різних етнічних і релігійних спільнот. Такі дослідження сприяли формуванню уявлення про Сіверщину як простір культурного діалогу та багатоконфесійної взаємодії, що має важливе значення для сучасного осмислення регіональної ідентичності. Вивчення духовної спадщини поєднува-

⁷ Музеї Чернігівщини / Museums of Chernihiv region: музеї, заповідники Чернігова та Чернігівської області. URL: <http://museum.cult.gov.ua/novhorod-siverskyj-muzej-zapovidnyk-slovo-o-polku-ihorevim/>.

⁸ Гаврилюк С. Роль історико-культурних заповідників України в пам'яткоохоронній справі. *Культура та інформаційне суспільство XXI ст.: мат. міжнар. наук.-теор. конф. молодих учених, 20–21 квітня 2023 р.* Харків: Харківська державна академія культури, 2023. С. 82–84; Голуб А. Створення перших історико-культурних заповідників Сіверщини: від ідеї до реалізації. *Звітна науково-практична конференція викладачів, здобувачів середньої, фахової передвищої і вищої освіти, аспірантів і молодих вчених «Освіта і наука XXI ст.» (27–28 березня 2025 р.)*. Глухів, 2025. С. 101–103.

⁹ Голуб А. Просторова історична компетентність у вищій освіті: методи навчання студентів бачити зв'язки між місцями та подіями. *Наукові записки*. 2025. Вип. 219. С. 513–516.

лося з аналізом матеріальних пам'яток і писемних джерел, що забезпечує комплексний характер досліджень.

Особливу роль у формуванні наукових пріоритетів відігравала публікаційна діяльність заповідників, зокрема підготовка та видання наукових збірників і періодичних видань. Саме через них відбувалася систематизація результатів досліджень, окреслення актуальних проблем і визначення перспективних напрямів наукової роботи. Тематика публікацій відображає й нині як індивідуальні наукові інтереси дослідників, так і інституційні завдання заповідників, пов'язані з охороною пам'яток і популяризацією культурної спадщини. Участь співробітників у всеукраїнських і міжнародних конференціях сприяє інтеграції регіональних досліджень у ширший науковий простір, впливає на коригування наукових пріоритетів відповідно до сучасних методологічних тенденцій.

Для підтвердження всього вищесказаного можна продемонструвати конкретні результати напрацювань наукових співробітників заповідників Сіверщини та згрупувати за їх тематичними напрямками¹⁰. Аналіз публікаційної активності дослідників Державного історико-культурного заповідника м. Путивль дозволяє виокремити п'ять найчастіше досліджуваних тем (простежено в газеті установи «Місто Ярославни» та збірці «Путивльський краєзнавчий збірник»): історія міста Путивля та населених пунктів Путивльщини від середньовіччя до ХХ ст., включно з міською топонімікою, родовами, установами та подіями, що послідовно розкривається в працях О. Лепьошкіної, П. Пономаренка, С. Тупика, В. Терентьєвої; фондознавство та історія музейних колекцій, окремих експонатів і пам'яток матеріальної культури, що становить провідний напрям досліджень Л. Аніщенко, О. Бадуліної, Т. Ведмідь, О. Тертичної; воєнна історія ХХ ст., насамперед події Другої світової війни, партизанський рух на Путивльщині та меморіалізація воєнного досвіду, що представлено в працях І. Денисенка, Я. Полянської, Н. Сторчаки, С. Тупика; етнографія, традиційна культура та фольклор регіону, зокрема обрядовість, локальні етнокультурні групи і народна творчість, які системно досліджують Т. Перегуда, В. Подшивайлова, Н. Сторчака, Т. Ведмідь; археологія та пам'яткоохоронна діяльність, пов'язані з вивченням городищ, давніх поселень і проблем збереження культурної спадщини, що найповніше відображено в працях О. Качури, Є. Малика, С. Тупика¹¹.

Аналіз публікацій співробітників Новгород-Сіверського історико-культурного музею-заповідника «Слово о полку Ігоревім», опублікованих у газеті «Новгород-Сіверські старожитності» у 2019–2025 рр., дає змогу виокремити кілька стійких і взаємопов'язаних тематичних напрямів, що відображають наукові пріоритети установи¹². Провідне місце посідають дослідження, присвячені «Слову о полку Ігоревім», його рецепції, перекладам, інтерпретаціям та впливу на українську культуру та літературу, а також персоналіям дослідників і перекладачів пам'ятки (О. Бунак, І. Лобачова, О. Радченко, Н. Коврижко, В. Харьков, С. Кривич). Вагомий масив становлять історико-біографічні студії, в яких розкривається діяльність видатних діячів церковного, культурного, освітнього та наукового життя Сіверщини та України загалом, зокрема гетьманів, духовних осіб, письменників, учених, митців і краєзнавців (Н. Андросенко, О. Бунак, І. Лобачова, С. Приход, О. Радченко, Н. Авдієнко, П. Провозін). Значний напрям формують дослідження з історії Новгорода-Сіверського та навколишніх населених пунктів, що охоплюють проблематику міського простору, інфраструктури, торгівлі, промисловості, транспорту, освітніх і духовних інституцій від ранньомодерного часу до ХХ ст. (Н. Коврижко, О. Пугра, І. Лобачова, С. Приход, Н. Авдієнко). Окрему групу становлять етнографічні та фольклористичні дослідження, насамперед вивчення весільної обрядовості, народних вірувань, традиційної культури та локальних звичаїв сіл Новгород-Сіверщини, що подаються як важливе джерело збереження нематеріальної культурної спадщини регіону (Л. Бодяко, С. Приход, О. Бунак). Помітним є також фондознавчий і пам'яткоохоронний напрям, у межах якого висвітлюються питання комплектування музейних колекцій, нових надходжень, атрибуції експонатів, популяризації музейних збірань і діяльності фондів (С. Дубовець, О. Ковалюк, О. Радченко, Н. Коврижко, С. Темгеневська). Важливою складовою наукової роботи є публікація джерел і матеріалів з історії музею та регіону, зокрема архівних документів, звітів, спогадів і матеріалів до ювілейних дат, що сприяє введенню нових джерел до наукового обігу (О. Бунак, О. Радченко, О. Матюк, Н. Андросенко)¹³.

¹⁰ Державний історико-культурний заповідник у м. Путивлі: офіційний сайт. URL: <http://putivl-zapovidnyk.pp.ua>.

¹¹ Голуб А. Державний історико-культурний заповідник у місті Путивлі: історія заснування та роль у розвитку регіональної історії. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. Вип. 11 (29). С. 1186–1194.

¹² Новгород-Сіверський історико-культурний музей-заповідник «Слово о полку Ігоревім». URL: <https://ns-slovo.org.ua/-Muzej-zapoviidnik-.html>.

¹³ Голуб А. Музейна справа Новгород-Сіверського: від початків до сучасності. *Роль підприємців і меценатів в розвитку населених пунктів рідного краю: історія і сучасність: Мат. Всеукр. наук.-краєзнавчої конф.* Житомир, 2024. С. 395–398.

Аналіз наукових і публіцистичних напрацювань співробітників Національного заповідника «Глухів», опублікованих у журналі «Сіверщина в історії України» в 2008–2025 рр. і газеті «Соборний майдан» (2008–2025 рр.), дає змогу окреслити широку палітру тематичних напрямів, що відображають комплексний характер досліджень історико-культурної спадщини Глухівщини. Провідне місце в науковому доробку посідають історичні студії, присвячені політичним, соціальним і культурним процесам ХІХ–ХХ ст., зокрема періоду Української революції 1917–1920 рр., становлення радянської влади, повсякденного життя населення, освітніх реформ і репресивної політики радянського режиму (Л. Артемова, І. Мошик, Н. Мірошніченко, О. Мірошніченко). Значний тематичний блок становлять дослідження з історії міського простору Глухова, його інфраструктури, архітектури та урбаністичного розвитку, зокрема розвідки про пожежі та відбудову міста, розвиток електрифікації, функціонування лікарень, промислових об'єктів, торговельних споруд і транспортних шляхів (Л. Артемова, С. Жукова, О. Мірошніченко, Н. Мірошніченко). Ці матеріали дозволяють простежити еволюцію Глухова як адміністративного, освітнього та культурного центру Сіверщини в різні історичні епохи. Вагоме місце в наукових напрацюваннях займає біографічний напрям, присвячений видатним постатям української історії та культури, пов'язаним із Глуховом. Ідеться про гетьманів і членів гетьманських родин, меценатів, діячів освіти, науки та мистецтва, зокрема родину Терещенків, Розумовських, Скоропадських, Нарбутів, Бортнянських, Неплюєвих й інших (Л. Артемова, С. Жукова, Н. Мірошніченко, О. Мірошніченко, І. Мошик). Окремий напрям формують дослідження благодійництва та меценатства, в центрі яких перебуває діяльність родини Терещенків у Глухові, їхні соціальні, освітні й культурні ініціативи, зокрема створення дитячих притулків, підтримка освітніх закладів і розвиток міської інфраструктури (Л. Артемова, С. Жукова, Н. Мірошніченко). Суттєвим є пам'яткознавчий та музейно-охоронний напрям, що охоплює питання збереження, реставрації та популяризації об'єктів культурної спадщини, зокрема сакральної архітектури, меморіальних пам'яток, некрополів, творів монументального й декоративного мистецтва (С. Жукова, О. Маслюк, О. Мірошніченко). Важливе місце в доробку співробітників заповідника посідають дослідження з історії освіти та науки, зокрема розвідки про розвиток сільськогосподарської та педагогічної освіти в різні історичні періоди (Н. Мірошніченко, І. Мошик). Ці публікації дозволяють розглядати Глухів як важливий осередок освітніх інновацій та інтелектуального життя регіону. Окрему групу становлять джерелознавчі та архівні публікації, в яких вводяться до наукового обігу маловідомі документи, спогади, статистичні матеріали, періодичні видання та епістолярні джерела з історії Глухова та навколишніх населених пунктів (Н. Мірошніченко, О. Мірошніченко, С. Жукова). Поряд із цим помітним є етнографічний та культурологічний напрям, що охоплює вивчення традиційної культури, гастрономічної спадщини, народних звичаїв, свят і обрядовості Глухівщини, а також інтерпретацію матеріальної культури через музейні предмети (О. Кобзиста, Л. Артемова, Н. Мірошніченко). Ці матеріали сприяють збереженню нематеріальної культурної спадщини та її інтеграції в сучасний культурний простір¹⁴.

Упродовж 1990–2000-х рр. спостерігається поступова еволюція тематики досліджень співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини. Якщо на початковому етапі домінували описові та джерелознавчі студії, спрямовані на введення до наукового обігу нових матеріалів, то з часом зростає роль аналітичних і узагальнюючих праць, що прагнуть осмислити історичні процеси в ширшому контексті. Це свідчить про професіоналізацію наукової діяльності заповідників і формування власних дослідницьких традицій. Важливим чинником цієї еволюції стало поєднання наукової роботи з практичними завданнями збереження та популяризації спадщини, що зумовлювало прикладний характер багатьох досліджень.

Таким чином, тематичний аналіз наукових напрацювань співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини дозволяє стверджувати, що формування наукових пріоритетів відбувалося під впливом як внутрішніх інституційних потреб, так і загальних тенденцій розвитку української історичної науки. Провідними напрямками стали дослідження історії населених пунктів і регіону загалом, архітектурної та археологічної спадщини, історичної біографістики, духовної культури та пам'яткознавства. У сукупності ці напрями сформували цілісну систему наукових пріоритетів, яка забезпечила вагомий внесок заповідників Сіверщини в розвиток регіонального краєзнавства, збереження історичної пам'яті та утвердження культурної цінності регіону в загальноукраїнському науковому просторі.

¹⁴ Національний заповідник «Глухів». URL: <https://nz-hlukhiv.com.ua>.

References

- Havryliuk, S. (2023). Rol istoryko-kulturnykh zapovidnykiv Ukrainy v pamiatkookhoronnii spravi [The role of historical and cultural reserves in Ukraine in the preservation of historical monuments]. Khar'kiv, Ukraine.
- Holub, A. (2024). Derzhavnyi istoryko-kulturnyi zapovidnyk u misti Putyvl: istoriia zasnuvannia ta rol u rozvytku rehionalnoi istorii [State historical-cultural reserve in the city of Putivl: history of foundation and role in the development of regional history]. *Aktualni pytannia u suchasni nautsi – Current issues in modern science*, 11 (29), P. 1186–1194.
- Holub, A. (2024). Muzeina sprava Novhorod-Siverskoho: vid pochatkiv do suchasnosti [Museum affairs in Novgorod-Siversk: from the beginnings to the present day]. Zhytomyr, Ukraine.
- Holub, A. (2025). Diialnist istoryko-kulturnykh zapovidnykiv yak faktor pidtrymky kraieznavchykh doslidzhen [Activities of historical and cultural reserves as a factor in supporting local history research]. Hlukhiv, Ukraine.
- Holub, A. (2025). Prostorova istorychna kompetentnist u vyshchii osviti: metody navchannia studentiv bachyty zviazky mizh mistyamy ta podiiamy [Spatial historical competence in higher education: methods of teaching students to see connections between places and events]. *Naukovi zapysky – Scientific notes*, 219, P. 513–516.
- Holub, A. (2025). Stvorennia pershykh istoryko-kulturnykh zapovidnykiv Sivershchyny: vid idei do realizatsii [Creation of the first historical and cultural reserves in the Sivershchyna region: from idea to implementation]. Hlukhiv, Ukraine.
- Kashaba, O. (2005). Fenomen istorychnoho kraieznavstva v konteksti rozvytku istorychnoi nauky [The phenomenon of historical regional studies in the context of the development of historical science]. *Kraieznavstvo – Regional studies*, 1, P. 31–34.
- Koliienko, A. (2023). Istorychne kraieznavstvo: poniattia, funktsii, naukove pidgruntia [Historical regional studies: concepts, functions, scientific basis]. *Rozvytok suchasnoi osvity i nauky: rezultaty, problemy, perspektyvy – Development of modern education and science: results, problems, prospects*, 15, P. 26–28.
- Zozulia, S. (Ed.). (2017). Okhrona kulturnoi spadshchyny istoryko-kulturnymy zapovidnykamy Chernihovo-Sivershchyny: monohrafiia [Protection of cultural heritage by historical-cultural reserves in Chernihiv-Sivershchyna: monograph]. Kyiv, Ukraine.

Голуб Анжеліка Анатоліївна – аспірантка та асистентка кафедри історії, правознавства та методики навчання Навчально-наукового інституту філології та історії Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (вул. Київська, 24, м. Глухів, 41400, Сумська обл., Україна).

Holub Anzhelika – graduate student and assistant of the head of department of history, law and teaching methods, Educational-scientific Institute of philology and history of the O. Dovzhenko Hlukhiv national pedagogical university (24 Kyivska str., Hlukhiv, 41400, Sumy region, Ukraine).

E-mail: kolienkoanzelika@gmail.com; kolienko.a@gnpu.edu.ua

Дата подання: 25 грудня 2025 р.

Дата затвердження до друку: 1 лютого 2026 р.

Цитування за ДСТУ 8302:2015

Голуб, А. Формування наукових пріоритетів у роботі співробітників історико-культурних заповідників Сіверщини: тематичний аналіз досліджень. *Сіверянський літопис*. 2026. № 1. С. 114–119. DOI: 10.58407/litopis.260113.

Цитування за стандартом APA

Holub, A. (2026). Formuvannia naukovykh priorytetiv u roboti spivrobitnykiv istoryko-kulturnykh zapovidnykiv Sivershchyny: tematychnyi analiz doslidzhen [Formation of scientific priorities in the work of employees of historical-cultural reserves of the Sivershchyna: thematic analysis of researches]. *Siverianskyi litopys – Siverian chronicle*, 1, P. 114–119. DOI: 10.58407/litopis.260113.

